Wojewoda
Warmińsko-Mazurski

Olsztyn, 9 października 2026 r.
PS-VI.431.3.23.2026.IG

Szanowna Pani
Monika Olszewska
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
Grunwald z/s w Gierzwałdzie
14-107 Gierzwałd 7

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrolę przeprowadzono w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Grunwaldzie z siedzibą w Gierzwałdzie. W okresie objętym kontrolą oraz w okresie prowadzenia kontroli ww. Jednostką kierowała pani Monika Olszewska, która stanowisko kierownika objęła dnia 1 września 2024 r.

Kontrolę w trybie zwykłym przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, w składzie:
Iwona Gnidzińska - główny specjalista, kierująca zespołem kontrolerów, legitymacja służbowa nr 57/2024, wydana przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego,
Iwona Czmochowska - główny specjalista, legitymacja służbowa nr 39/2019, wydana przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego,
na podstawie pisemnego, imiennego upoważnienia do kontroli nr WK-I.0030.821.2026 z 4 września 2026 r. wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego.

Termin kontroli: Kontrolę rozpoczęto w dniu 15 września 2026 r. i zakończono w dniu 18 września 2026 r.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli Jednostki kontrolowanej pod pozycją nr 31.
Zakres kontroli:
- przedmiot kontroli: Opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
- okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2025 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 oraz art. 197b ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz.U. z 2026 poz. 980.) – dalej jako ustawa wrispz, m.in. w świetle przepisu art. 8-18 i 29-31 ustawy wrispz .

Na podstawie ustaleń kontroli działalność Jednostki kontrolowanej w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami.**

USTALENIA KONTROLI

W treści ustaleń zawartych w wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1) GOPS/Ośrodek/kontrolowana Jednostka – co oznacza Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie,
2) Kierownik – co oznacza Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie – panią Monikę Olszewską,
3) Statut - co oznacza: *Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie*,
4) Regulamin – co oznacza*: Regulamin Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie,*
5) plan/ plan pracy – co oznacza: plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 3 ustawy wrispz,
6) plan pomocy – co oznacza: plan pomocy dziecku, o którym mowa w art. 100 ust. 1 ustawy wrispz,
7) asystent – co oznacza: asystenta rodziny, o którym mowa w art. 11 ustawy wrispz, zatrudnionego w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie,
8) ocena – co oznacza: okresową ocenę sytuacji rodziny, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt. 15 ustawy wrispz,
9) Wykaz rodzin – co oznacza: Wykaz rodzin objętych wsparciem asystenta w okresie objętym kontrolą, sporządzony przez Jednostkę,
10) Wykaz dzieci – co oznacza: Wykaz dzieci przebywających w pieczy zastępczej w okresie podlegającym kontroli*,* sporządzony przez Jednostkę,
11) Procedury – co oznacza: *Procedury postępowania pracownika socjalnego i asystenta rodziny w pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,*
12) Gmina – co oznacza: wiejską Gminę Grunwald.

Ustaleń kontroli dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w GOPS dokumentacji (w tym dokumentów powstałych przed okresem objętym kontrolą, a mających wpływ na działalność Jednostki w zakresie objętym kontrolą), informacje i wyjaśnienia przekazane przez panią Monikę Olszewską – Kierownika GOPS.

1. **Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej jednostki.**

W okresie objętym kontrolą Ośrodek działał na podstawie:

a) Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie, nadanego Uchwałą Nr XVIII/134/2019 Rady Gminy Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie z dnia 27 listopada 2019 roku, wraz ze zmianami wprowadzanymi: 29 grudnia 2020r., 27 maja 2021 r., 30 grudnia 2021 r., 25 maja 2022 r., 29 listopada 2022 r., oraz 24 lipca 2024 r. **/akta kontroli str. 1-11/,**
b) Regulaminu organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie, przyjętego Zarządzeniem Nr 12/2023 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie z dnia 15 maja 2023 r., zmienionego zarządzeniami z dnia 20 października 2025 r. oraz 10 marca 2026 r. **/akta kontroli str. 12-39/.**

Ze struktury organizacyjnej zawartej w Regulaminie GOPS wynika, że w Ośrodku utworzono sekcję pomocy społecznej i asysty rodzinnej w skład której wchodzi między innymi stanowisko asystenta rodziny.
Z § 22 ust. 1 pkt 21 Regulaminu wynika, że do działu tego należy w szczególności realizacja zadań wynikających z ustawy wrispz. Ponadto, obowiązki asystenta rodziny, szczegółowo dookreślono w jego zakresie czynności, który zawierał zadania zgodne z art. 15 ust.1 ustawy wrispz.

Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy wrispz w przypadku, gdy wyznaczonym na podstawie ust. 1 tego artykułu podmiotem realizującym pracę z rodziną jest ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, w ośrodku albo w centrum można utworzyć zespół do spraw asysty rodzinnej. W toku kontroli stwierdzono, że w Ośrodku nie powołano takiego zespołu.

W kontrolowanej Jednostce nie wprowadzono odrębnych zarządzeń dotyczących realizacji zadań przez asystenta oraz rodzaju dokumentacji jaką winien prowadzić. Ustalono, iż teczka, dotycząca pracy z rodziną, obejmowała:
- **dokumentację sporządzoną przez pracownika socjalnego**: wywiad środowiskowy o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, oraz wniosek o objęcie rodziny wsparciem asystenta rodziny,
- **dokumentację sporządzaną przez asystenta rodziny**: plany pracy z rodziną i ich aktualizacje, okresowe oceny sytuacji rodziny, karty pracy asystenta rodziny/sprawozdanie z wizyty w środowisku, informacje o rodzinie / karta informacyjna dotycząca rodziny, analiza wstępna sytuacji rodziny, opinie na temat rodziny przygotowywane przez asystenta na wniosek sądu, notatki służbowe.

Kontrolujący zwrócili uwagę na stosowanie w teczkach rodzin różnorodnego nazewnictwa dokumentów sporządzanych przez asystenta rodziny. W związku z powyższym wskazano na konieczność ujednolicenia sposobu prowadzenia i opisywania dokumentacji, tak aby była ona przejrzysta, uporządkowana oraz prowadzona według jednolitych zasad.

Z uwagi na liczbę i zakres zmian wprowadzonych do Statutu, organ kontroli rekomenduje opracowanie oraz przyjęcie jego tekstu jednolitego, uwzględniającego wszystkie obowiązujące zmiany.

2. **Zasób kadrowy jednostki realizujący zadania objęte przedmiotem kontroli**

W kontrolowanej Jednostce w okresie objętym kontrolą, do realizacji zadań z zakresu planowania i prowadzenia pracy z rodziną zatrudniano 1 asystenta rodziny, w ramach umowy o pracę w wymiarze 1 etatu **/akta kontroli str. 40/**.

W myśl art. 15 ust. 4 ustawy, liczba rodzin z którymi 1 asystent może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15. Kierownik pisemnie oświadczył, że asystent rodziny pracujący w wymiarze 1 etatu nie pracował w tym samym czasie z większą liczbą rodzin niż 15, **/akta kontroli str. 41/.** Badana dokumentacja potwierdziła, że limit środowisk współpracujących z 1 asystentem rodziny, o którym mowa w art. 15 ust. 4 ustawy wrispz nie został przekroczony **/akta kontroli 42-44/**.

Z pisemnego oświadczenia Kierownika, stanowiącego **akta kontroli str. 45-46** wynika, że praca asystenta rodziny nie była łączona z wykonywaniem przez niego obowiązków pracownika socjalnego na trenie Gminy. Nie prowadził również postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę, co jest zgodne z zapisami art. 17 ust. 3 i 4 ustawy wrispz.

Z pisemnej informacji przekazanej przez Kierownika wynika, że realizację planów pracy z rodziną dodatkowo wspomagało 3 pracowników socjalnych zatrudnionych w GOPS **/akta kontroli str. 47/**.

Z analizy badanej dokumentacji wynikało, że asystent okresowo nie prowadził pracy z rodzinami objętymi wsparciem **/akta kontroli str. 48/**. Kierownik pisemnie oświadczył, że *„asystent rodziny w okresie od 13.01.2026 r. do 27.02.2026 r. oraz od 8.04.2026 r. do 26.06.2026 r. przebywał* [tu wskazano powód usprawiedliwionej absencji]*. W tym okresie nastąpiła wzmożona, intensywna praca pracowników socjalnych z rodzinami objętymi wsparciem asystenta. Pracownicy socjalni byli w stałym systematycznym kontakcie z rodzinami oraz z kuratorami rodzin, pedagogami szkolnymi, przedstawicielami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gierzwałdzie, dzielnicowymi z terenu Gminy Grunwald i innymi przedstawicielami służb i instytucji społecznych”* **/akta kontroli str. 49/**. Na potwierdzenie powyższego kontrolującym przedłożono notatki służbowe pracowników socjalnych oraz uszczegółowione szczegółowe wyjaśnienie Kierownika GOPS **/akta kontroli str. 50-62/.**

3. **Wspieranie rodzin - charakterystyka stanu na terenie Gminy**

Z pisemnej informacji przedstawionej przez Kierownika wynika, że w badanym okresie wsparciem asystenta objętych było w sumie 14 rodzin, z których 7 nadal kontynuuje współpracę **/akta kontroli str. 42-44.** Ustalono, że spośród rodzin, z którymi współpracował asystent w okresie objętym kontrolą :

- 4 zostały zobowiązane do współpracy z asystentem przez sąd,
- z 7 rodzinami zakończono współpracę,
- dzieci z 6 rodzin przebywały w różnych formach pieczy zastępczej, w 3 przypadkach dzieci trafiły do pieczy zastępczej po zakończonej pracy rodziny z powodu braku współpracy z jej strony,
- 4 objęte były działaniami grupy roboczej i zespołu interdyscyplinarnego,
- żadna z rodzin nie była objęta wsparciem asystenta w ramach ustawy „Za życiem”.

W okresie objętym kontrolą w pieczy zastępczej przebywało łącznie 28 dzieci z 17 rodzin pochodzących z terenu Gminy, w tym w:

- placówkach opiekuńczo-wychowawczych – 9 dzieci,
- spokrewnionych rodzinach zastępczej – 4 dzieci,
- rodzinie zastępczej niezawodowej – 1 dziecko,
- rodzinach zastępczych zawodowych – 5 dzieci
- rodzinnym domu dziecka – 9 dzieci **/akta kontroli str. 63-65/**.

Okres pobytu dzieci w pieczy zastępczej wynosił od 4 miesięcy do 13 lat. W okresie objętym kontrolą żadne dziecko nie powróciło do rodziny biologicznej.
W okresie objętym kontrolą asystent pracował z 6 rodzinami, z których dzieci przebywały w pieczy zastępczej **/akta kontroli str. 42-44/**.
Z analizy przedłożonej kontrolującym dokumentacji wynika, że głównymi powodami nieobjęcia pozostałych 11 rodzin wsparciem asystenta było:

- wyprowadzka rodziców z terenu Gminy,
- brak zgody na wsparcie asystenta,
- śmierć rodziców.

Ponadto Kierownik pisemnie poinformował, że na terenie Gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające ani placówki wsparcia dziennego**/akta kontroli str. 66/**.

4. **Tryb przydzielania asystenta rodzin**

Oceny wykonania przez Jednostkę zadań w zakresie opracowania i realizacji planu pracy z rodziną ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej dokonano w oparciu o analizę dokumentacji rodzin poz. 1, 3, 4, 5, 8, 9, 11 z Wykazu rodzin, które w okresie objętym kontrolą wspierane były przez asystenta rodziny, w tym:
- 3 rodzin, w których praca asystenta została zakończona,
- 4 rodzin, z którymi praca trwała nadal.

a) Pozyskiwanie informacji o rodzinie

Z analizy dokumentacji oraz informacji przekazanych przez Kierownika wynika, że GOPS najczęściej obejmuje wsparciem asystenta te rodziny, które po dokonaniu rozeznania środowiska zostały wskazane przez pracownika socjalnego. Informacje dotyczące rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze pochodzą również od pedagogów i wychowawców z placówek oświatowych, kuratorów sądowych i ze środowiska lokalnego **/akta kontroli str. 66/**. Informacje o potrzebie objęcia rodzin wsparciem asystenta, których dokumentację poddano analizie pochodziły:

- z sądu – 1 rodzina,
- od ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na wcześniejsze miejsce zamieszkania – 2 rodziny,
- rodzina zwróciła się z wnioskiem o przydzielenie asystenta – 4 rodziny.

b) Procedura przydzielenia asystenta rodziny

W każdym poddanym analizie przypadku, w rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pracownicy socjalni przeprowadzali wywiad środowiskowy, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej **/akta kontroli str. 67-70/**. W wywiadach środowiskowych pracownicy socjalni wskazywali na występowanie w rodzinie trudności opiekuńczo-wychowawczych, jednak nie opisywali, z jakimi konkretnie problemami rodzina się zmaga. W toku czynności kontrolnych kontrolujący wskazali, że należy zwrócić uwagę na konieczność szczegółowego opisywania w wywiadach środowiskowych sytuacji rodziny oraz przebywających w niej dzieci, w szczególności wskazywania konkretnych trudności i problemów w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Dokonywane zapisy powinny w sposób wyczerpujący odzwierciedlać rozpoznaną sytuację rodziny oraz stanowić podstawę do właściwego planowania i podejmowania adekwatnych działań pomocowych.
Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny oraz wskazaniu potrzeby udzielenia jej wsparcia w formie asystenta rodziny, pracownik socjalny na oddzielnym druku składał wniosek formalny do Kierownika GOPS o przydzielenie rodzinie asystenta**.** Wniosek ten zawierał dane dotyczące rodziny, uzasadnienie wniosku o objęcie rodziny wsparciem Nie zawsze jednak wskazywały, z jakimi konkretnymi problemami opiekuńczo-wychowawczymi zmagała się rodzina. W części wniosków opisano sytuację dzieci, natomiast w innych informacje te były niepełne lub ich zabrakło. Brak jednolitości nie zawsze przedstawiał zatem pełny obraz sytuacji rodziny oraz potrzeb dzieci.
Wnioski o przydzielenie asystenta rodziny akceptowane były przez Kierownika **/akta kontroli str. 71-72/**. Następnie Kierownik, w formie pisemnej, przydzielał rodzinie asystenta, wskazując datę rozpoczęcia przez niego pracy z rodziną. Pismo dotyczące przydzielenia asystenta otrzymywali do wiadomości: asystent rodziny, rodzina oraz pracownik socjalny **/akta kontroli str.73-74/.**

Poza rodziną z Wykazu rodzin pod poz. 3 (objęta wsparciem asystenta na podstawie art.109 § 4 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego), wszystkie podpisywały zgodę na podjęcie współpracy z asystentem rodziny **/akta kontroli str. 75/**. Zgody te podpisywane były przez dorosłych członków rodziny.

c) Rodziny zobowiązane przez sąd do współpracy z asystentem rodziny

W toku czynności kontrolnych ustalono, iż w okresie objętym kontrolą GOPS obejmował wsparciem 4 rodziny, wobec których Sąd wydał postanowienie zobowiązujące do współpracy z asystentem rodziny. Analizie poddano dokumentację 3 takich rodzin z Wykazu rodzin pod poz. 3, 4, i 11. Członkowie rodziny z Wykazu rodzin pod poz. 3 zostali objęci wsparciem asystenta obligatoryjnie, bez procedury określonej w art. 11 ustawy wrispz.
W przypadku rodziny z Wykazu rodzin pod poz. 11, pomimo zobowiązania jej do współpracy na podstawie postanowienia sądu, Ośrodek przeprowadził w niej wywiad środowiskowy na okoliczność przydzielenia asystenta rodziny i pozyskał zgodę na objecie jej tym wsparciem.
W opinii kontrolujących pozyskanie zgody w tym przypadku daje rodzinie złudne poczucie możliwości dokonania wyboru. W sytuacji, gdy rodzina ma przydzielonego asystenta rodziny na mocy postanowienia sądowego na podstawie art. 109 §2 pkt 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, to asystentura nie jest dobrowolna a obligatoryjna. Powyższą kwestie omówiono szczegółowo z Kierownikiem kontrolowanej Jednostki.
Rodzina z Wykazu rodzin pod poz. 4, w której sąd jedynie zobowiązał matkę dzieci do współpracy z asystentem, objęta została wsparciem 3 miesiące przed wydaniem przez Sąd postanowienia. Tym samym obowiązek nałożony przez Sąd miał charakter wtórny względem faktycznie podjętych już działań wspierających.
W dokumentacji rodzin, których akta poddano analizie znajdowały się postanowienia Sądu, zobowiązujące rodziny do współpracy z asystentem.

5. Praca z rodziną objętą wsparciem asystenta i spójność działań z systemem pieczy zastępczej

W myśl art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy wrispz, jednym z zadań asystenta jest opracowanie planu pracy z rodziną. Plan ten, zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy wrispz, winien obejmować zakres realizowanych działań, mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych rodziny, a także terminy ich realizacji i przewidywane efekty. Analiza dokumentacji przedłożonej zespołowi inspektorów wykazała, że podczas pierwszego kontaktu z rodziną w jej miejscu zamieszkania asystentowi rodziny towarzyszył pracownik socjalny, co należy uznać za dobrą praktykę.

a) Opracowanie, realizacja i aktualizacja planu pracy z rodziną

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy wrispz, do zadań asystenta należy opracowanie planu pracy z rodziną. Plan ten, winien być opracowany z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, a w przypadku gdy dziecko umieszczono w pieczy zastępczej, we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i skoordynowany z planem pomocy dziecku.
W wyniku analizy planów ustalono, że w przypadku rodziny z wykazu pod poz.3, której dziecko przebywa w rodzinnej pieczy zastępczej obowiązek, o którym mowa powyżej został spełniony, na planie widniały podpisy asystenta rodziny, pracownika socjalnego, członków rodziny i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej **/akta kontroli str. 78-80/**.

W wyniku analizy dokumentacji rodziny ujętej w Wykazie rodzin pod poz. 9 ustalono, że matka posiada czworo dzieci z poprzedniego związku, nad którymi nie sprawuje władzy rodzicielskiej. Jedno z tych dzieci przebywa w rodzinnej pieczy zastępczej. W stosunku do tego dziecka matka miała ograniczoną władzę rodzicielską.
W dokumentacji rodziny nie stwierdzono zapisów potwierdzających podejmowanie przez asystenta rodziny działań ukierunkowanych na współpracę z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. W związku z powyższym kontrolujący zwrócili się o wyjaśnienie, czy w toku pracy z rodziną dokonano koordynacji planu pracy z rodziną z planem pomocy dziecku przebywającemu w pieczy zastępczej, a w przypadku jej braku – o wskazanie przyczyn. Zwrócono się również o przedstawienie informacji dotyczących zakresu i sposobu współpracy asystenta rodziny z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz wskazanie, w jaki sposób w planie pracy z rodziną uwzględniono bieżącą sytuację dziecka przebywającego w pieczy zastępczej.
W odpowiedzi Kierownik wskazał, że matka nie wyraża zgody do powrotu dziecka pod jej opiekę. Jednocześnie organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce pobytu dziecka wystąpił do sądu rodzinnego z wnioskiem o pozbawienie matki władzy rodzicielskiej.
Z uwagi na powyższe w planie pracy z rodziną nie uwzględniono działań ukierunkowanych na powrót dziecka pod opiekę matki.
Z wyjaśnień Kierownika wynika ponadto, że działania asystenta rodziny koncentrowały się przede wszystkim na sytuacji dziecka pozostającego pod bieżącą opieką matki, w szczególności na podejmowaniu działań mających na celu zapewnienie mu bezpieczeństwa i zapobieżenie konieczności umieszczenia go w pieczy zastępczej **/akta kontroli str. 81-86/.** Kontrolujący przyjęli powyższe wyjaśnienie.
Natomiast plan pracy:
- rodziny z Wykazu pod poz. nr 1, który zaktualizowano po umieszczeniu dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej 28.08.2024 r., celem był powrót dzieci do rodziny biologicznej, na planie nie widnieje podpis wychowawcy placówki, nie odnotowano informacji, że został opracowany we współpracy wychowawcą placówki opiekuńczo-wychowawczej, tym samym nie został skoordynowany z planem pomocy dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej **/akta kontroli str. 87-88/**.
Kierownik zapytany o przyczynę braku koordynacji powyższych planów wyjaśnił że: brak podpisu wychowawcy na planie był wynikiem przeoczenia w pracy asystenta. Asystent po umieszczeniu dzieci w placówce był w kontakcie z wychowawcami pracującymi w niej”**/akta kontroli str. 89/**.
Powyższa nieprawidłowość skutkowała przyjęciem do realizacji planu pracy z rodziną, co do którego nie było pewności czy jest zbieżny z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.

W myśl art. 15 ust. 3 ustawy, plan winien obejmować zakres realizowanych działań mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych rodziny, a także zawierać terminy ich realizacji i przewidywane efekty. Wszystkie plany pracy z rodziną poddane analizie zawierały elementy, o których mowa w art. 15 ust. 3 ustawy wrispz, czego przykład stanowią **akta kontroli str. 76-83, 87 oraz 89-90**.
Stwierdzono, że plany były zindywidualizowane i dostosowane do sytuacji rodziny, były aktualizowane w miarę występujących potrzeb i zmian w sytuacji rodziny.
Każdy plan obejmował cel główny oraz cele szczegółowe, w ramach których określano planowane działania, osoby odpowiedzialne i – co do zasady - terminy realizacji, a także przewidywane

efekty działań. Stwierdzono jednak, że terminy realizacji części działań określano zbyt ogólnie, wskazując np. *„na bieżąco”, „przez cały rok szkolny”, „cały okres”, „według potrzeb”* czy *„na okres opracowania planu*”. Takie zapisy nie zapewniały możliwości jednoznacznej oceny, czy i w jakim terminie zaplanowane działanie zostało zrealizowane.

Kontrolujący w ramach bieżącego instruktażu pouczyli, że terminy realizacji działań powinny zawierać się w konkretnych ramach czasowych (konkretny termin, w uzasadnionych przypadkach przedział czasowy), w których dane zadanie ma zostać wdrożone i zakończone w celu poprawy sytuacji życiowej rodziny. Terminy, w miarę możliwości należy określać precyzyjnie, ponieważ mobilizuje to rodzinę do wykonania określonych czynności w konkretnym czasie i daje podstawę do oceny stopnia zaangażowania rodziny w poprawę swojej sytuacji.

Plany te sporządzane były niezwłocznie w terminie nie przekraczającym 2 miesięcy po objęciu rodziny wsparciem asystenta.

b) Współpraca z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz placówką opiekuńczo-wychowawczą

Z analizy dokumentacji wynika, że w przypadku rodzin ujętych w Wykazie rodzin pod poz. 1 oraz 3, oraz w których dzieci przebywały w pieczy zastępczej, asystent rodziny współpracował z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracownikami placówki opiekuńczo-wychowawczej. W sytuacji rodziny z wykazu pod poz. 3 współpraca ta została podjęta w marcu 2025 r., po powrocie z zakładu karnego członka rodziny, który jako jedyny sprawował władzę rodzicielską nad dzieckiem. Niezwłocznie po jego powrocie asystent rodziny opracował nowy plan pracy z rodziną, który został skoordynowany z planem pomocy dziecku przebywającemu w pieczy zastępczej. O skoordynowaniu obu dokumentów świadczy podpis asystenta rodziny złożony na planie pomocy dziecku **/akta kontroli str. 78-80 /.** Natomiast w sytuacji rodziny z wykazu pod poz. 1 asystent współpracował również z pracownikami placówki opiekuńczo-wychowawczej. Współpraca ta, co do zasady, polegała na przesyłaniu/przekazywaniu informacji na temat sytuacji i funkcjonowania rodziny oraz wymianie bieżących informacji na temat dzieci, przebywających w pieczy zastępczej **/akta kontroli str. 81-84/.**

c) Udział asystenta w posiedzeniu do spraw okresowych ocen sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 130 ust. 1 pkt 4 oraz art. 137 ust. 1 pkt 6 w związku z art. 15 ust. 1 pkt 18 ustawy wrispz, w przypadku rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, asystent uczestniczy w posiedzeniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka.

Z analizy dokumentacji wynika, że w okresie objętym kontrolą asystent rodziny nie uczestniczył osobiście w posiedzeniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. W związku z zaproszeniem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie na posiedzenie dotyczące oceny sytuacji dziecka z rodziny z Wykazu pod poz.3, wyznaczone na dzień 25 czerwca 2025 r., asystent rodziny przekazał pisemną informację dotyczącą pracy prowadzonej z rodziną. W dniu posiedzenia skontaktował się również telefonicznie z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, przekazując informacje o aktualnej sytuacji rodziny i dziecka oraz uzyskując informacje dotyczące sytuacji dziecka. Przebieg i ustalenia rozmowy zostały odnotowane w Karcie pracy asystenta rodziny. Analogicznie, w związku z posiedzeniem zaplanowanym na 12 grudnia 2025 r., asystent rodziny przekazał pisemną informację dotyczącą pracy z rodziną. Z

dokumentacji wynika, że w dniu posiedzenia uczestniczył jednak w spotkaniu grupy diagnostyczno-pomocowej, w związku z czym nie wziął udziału w posiedzeniu zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka **/akta kontroli str. 95-100/**. Ponadto kontrolującym przedłożono zaproszenie z placówki opiekuńczo-wychowawczej na posiedzenie zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka z rodziny ujętego w wykazie pod poz. 1, wyznaczone na 2 kwietnia 2025 r. W odpowiedzi na zaproszenie placówki Ośrodek przekazał informację o pracy z rodziną, sporządzoną przez pracownika socjalnego, na którego zadekretowano pismo **/akta kontroli str. 101-102/.**

W ocenie kontrolujących nieuczestniczenie asystenta rodziny w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, poza jednym usprawiedliwionym przypadkiem, stanowi nieprawidłowość, która mogła ograniczyć możliwość pełnej oceny sytuacji dziecka i ustalenia dalszych działań na rzecz jego powrotu do rodziny biologicznej.

Wątpliwość kontrolujących budzi ponadto fakt, że zaproszenia na posiedzenia dotyczące oceny sytuacji dziecka, w tym przypadku były dekretowane przez Kierownika Ośrodka na pracownika socjalnego, a nie na asystenta rodziny, pomimo iż w dniu otrzymania korespondencji rodzina jeszcze była objęta asystą. Taka praktyka ogranicza bezpośredni udział ustawowo zobowiązanej to jest asystenta rodziny, w procesie oceny sytuacji dziecka i podejmowania decyzji dotyczących rodziny.
W opinii organu kontroli obowiązek uczestnictwa asystenta rodziny w ocenach sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej wynika z art. 130 i art. 137 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także pośrednio z obowiązku współpracy z podmiotami systemu pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 18 ww. ustawy. Podkreślić należy, że przekazywanie pisemnych informacji o sytuacji rodziny nie powinno stanowić stałego rozwiązania zastępującego udział asystenta w posiedzeniach dotyczących oceny sytuacji dziecka. Zgodnie bowiem z art. 7a ww. ustawy posiedzenia zespołów oraz inne spotkania dotyczące sytuacji dziecka mogą odbywać się z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość.

Ponadto należy zauważyć, że analizowane posiedzenia odbywały się na terenie powiatu właściwego dla miejsca prowadzenia pracy z rodziną, co nie stanowiło istotnej przeszkody organizacyjnej w osobistym udziale asystenta rodziny. W ocenie organu kontroli, w takich okolicznościach asystent powinien uczestniczyć w posiedzeniach, przekazując bezpośrednio swoją wiedzę o sytuacji rodziny i dziecka oraz biorąc udział w wymianie informacji i ustalaniu dalszych działań. Kwestie te w ramach instruktażu omówiono w toku kontroli.

d) Działania asystenta rodziny na rzecz reintegracji rodziny

W oparciu o analizę dokumentacji dotyczącej rodziny ujętej w wykazie pod poz. 3, zespół inspektorów ustalił, że asystent realizował działania na rzecz reintegracji rodziny. Działania te obejmowały w szczególności kształtowanie kompetencji rodziców w zakresie prawidłowego sprawowania opieki nad dziećmi, budowania więzi rodzinnych oraz konsekwentnego reagowania na zachowania dzieci. Asystent motywował rodzinę do udziału w programie ,,Szkoła dla Rodziców", zachęcał jednego z rodziców do uczestniczenia w programie korekcyjno-kompensacyjnym dla sprawców przemocy. Motywował do polepszenia warunków bytowych poprzez podjęcie zatrudnienia. Ponadto wspierał rodzinę do systematycznego utrzymywania kontaktów z dzieckiem umieszczonym w spokrewnionej rodzinie zastępczej.

Wyżej wymienione działania asystent odnotowywali w kartach pracy asystenta rodziny/kartach pracy z rodziną **/akta kontroli str. 103-107/.**
Pomimo realizacji opisanych powyżej działań, w okresie objętym kontrolą nie odnotowano znacznej poprawy funkcjonowania rodzin w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, która stwarzałaby podstawy do reintegracji rodzin. Ustalono, że w okresie objętym kontrolą żadne dziecko nie powróciło z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej. Na taki stan mogły mieć wpływ m.in. niska motywacja rodziców do podejmowania i utrzymywania współpracy oraz krótki okres pracy asystenta rodziny z rodzinami po umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, co ograniczało możliwość osiągnięcia trwałych zmian w ich funkcjonowaniu.

e) Dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny

Na podstawie analizy przedłożonej dokumentacji stwierdzono, że okresowe oceny sytuacji rodziny sporządzane były zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt.15 ustawy wrispz, a więc nie rzadziej niż co pół roku, a następnie przekazywane były Kierownikowi, co potwierdza złożony przez niego podpis na ocenach, których przykład stanowi **akta kontroli str. 108-114.**
Ponadto ustalono, że dokonywane przez asystentów *Oceny sytuacji rodziny* zawierały szczegółowe i rzetelne informacje na temat funkcjonowania rodzin, w tym dotyczące sytuacji dzieci, odnosiły się do realizowania założonych celów oraz działań ujętych w planach pracy z rodziną. Oceny zawierały również podsumowanie dotychczasowej pracy, wnioski do dalszych działań oraz wskazanie możliwości bądź braku możliwości powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej. Formułowane wnioski stanowiły istotną podstawę do planowania kolejnych działań i aktualizacji planów pracy z rodziną.

f) Monitorowania sytuacji rodziny po zakończeniu z nią współpracy

Zgodnie z art. 15 ust 1 pkt 16 ustawy wrispz asystent rodziny winien monitorować jej funkcjonowanie po zakończeniu z nią współpracy. Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zakończono współpracę z 7 rodzinami, w tym:
- z 3 z uwagi na przeprowadzenie się rodziny na teren innej gminy(w stosunku do tych rodzin nie prowadzono monitoringu),
- z 2 rodziną ze względu na osiągnięcie celu
- z 2 z uwagi na brak współpracy z asystentem.

W przypadku rodziny z wykazu pod poz. 3 w dokumentacji rodziny sporządzanej przez asystenta znajdowała się adnotacja, iż asystent po uzyskaniu informacji od rodziny o fakcie przeprowadzenia się jej na teren innej gminy, telefonicznie oraz pisemnie poinformował właściwy ośrodek pomocy społecznej o tym, iż na jego teren przeprowadziła się rodzina objęta wsparciem asystenta na mocy postanowienia sądu **/akta kontroli str. 115-116/.** Natomiast w przypadku rodziny z wykazu pod poz. 5 asystent dokonał końcowej oceny sytuacji rodziny, którą przekazał Kierownikowi wraz z wnioskiem o zakończenie współpracy z rodziną. Kierownik po zapoznaniu się z dokumentacja wyraził zgodę na zakończenie współpracy asystenta z rodziną **/akta kontroli str. 117-119/**. Monitorowanie sytuacji rodziny po zakończeniu z nią pracy asystent prowadził 1 miesiąc. Działania swoje odnotowywał na druku *,,Karta prowadzonego monitoringu"*, który poza danymi rodziny i asystenta zawierał datę, zakres monitoringu, opis aktualnej sytuacji rodziny oraz uwagi i wnioski asystenta rodziny **/akta kontroli str. 120-121/.**

Dodatkowo Kierownik pisemnie oświadczyła, ,,*że asystent rodziny po zakończeniu pracy z rodziną prowadzi monitoring funkcjonowania rodziny w czasie jednego miesiąca od zakończenia z nią współpracy"* **/akta kontroli str. 122/.**
W opinii organu kontroli pomimo, iż przepisy nie określają czasu trwania monitoringu rodziny po zakończeniu pracy asystenta rodziny, **prowadzenie monitoringu wyłącznie przez jeden miesiąc może nie być wystarczające do oceny trwałości efektów pracy z rodziną**. Tak krótki okres może nie pozwolić na ustalenie, czy osiągnięte zmiany utrzymają się w dłuższej perspektywie oraz czy rodzina samodzielnie radzi sobie z dotychczasowymi trudnościami. Kontrolujący rekomendowali, aby ten czas wydłużyć do minimum 3 miesięcy.

g) Współpraca z podmiotami realizującymi działania na rzecz dziecka i rodziny

Na podstawie przedłożonej pisemnej informacji /**akta kontroli str. 123-124/** Kierownika wynika, że w okresie objętym kontrolą asystent współpracował między innymi z:

- Sądem Rejonowym w Ostródzie – współpraca z kuratorami, udział w sprawach sądowych,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Ostródzie - współpraca w zakresie przeprowadzania badań u dzieci, współpraca ze specjalistami udzielającymi pomocy rodzinie,
- Zespołem interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Grunwald,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie - współpraca z koordynatorami pieczy zastępczej,
- placówkami oświatowymi - współpraca z pedagogami szkolnymi, wychowawcami, psychologami w zakresie pomocy dzieciom w rozwiązywaniu problemów szkolnych, poprawy sytuacji szkolnej uczniów objętych opieką asystenta,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Grunwald,
- Ośrodkiem zdrowia w Dąbrównie, współpraca w sprawie procedur ,,Niebieskie Karty",
- Szpitalem Powiatowym w Iławie oraz w Lidzbarku Warmińskim w celu pomocy rodzinie w zorganizowaniu leczenia odwykowego,
- Powiatowym Urzędem Pracy w Ostródzie,
- Specjalistami zatrudnionymi w GOPS Grunwald celem umówienia rodzin na konsultacje z psychologiem oraz z prawnikiem.

Działania podejmowane w ramach prowadzonej współpracy z ww. podmiotami asystent odnotowywał w prowadzonej przez siebie dokumentacji m. in. w *Kartach pracy asystenta rodziny (sprawozdanie z wizyty w środowisku)/karta pracy z rodziną* które stanowią **/ akta kontroli str. 125-135/**.
Ponadto w dokumentacji poddanej analizie znajdowały się zaproszenia na posiedzenia grupy diagnostyczno-pomocowej oraz notatki służbowe świadczące o tym, że asystent uczestniczył w posiedzeniach tych grup w sytuacji, gdy rodziny były objęte procedurą ,,Niebieskie karty" **akta kontroli str. 136-144**. W aktach rodzin objętych wsparciem asystenta znajdowały się opinie sporządzane przez asystentów, były to opinie sporządzane z reguły na wniosek sądu przykład stanowią **akta kontroli str. 145-147** .

UWAGI I WNIOSKI

Mając na uwadze ustalenia kontroli wnioskować można, że zasób kadrowy GOPS w Gierzwałdzie umożliwiał właściwą realizację planów pracy z rodziną. Ośrodek zapewniał wsparcie asystenta rodziny, adekwatnie do potrzeb rodzin. Pomimo stwierdzonych nieprawidłowość polegających na

braku skoordynowania planu pracy z rodziną z planem pomocy dziecku umieszczonemu w placówce opiekuńczo-wychowawczej oraz nieuczestniczeniu asystenta w zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy. Kontrola wykazała, że rodzinom, z którymi asystent współpracował, udzielano wsparcia adekwatnie do rozpoznanych problemów. W celu uzyskania jak najlepszych efektów wykorzystywał w swojej pracy różnorodne metody, służące poprawie sytuacji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Ponadto asystent współpracował z innymi podmiotami realizującymi pracę na rzecz dziecka i rodziny, kontaktując się z ich przedstawicielami. Pomimo tego, umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej następowało w toku trwania pracy asystenta i było skutkiem narastających oraz złożonych problemów występujących w rodzinach, a także niewystarczających i nieadekwatnych działań podejmowanych przez same rodziny w celu poprawy swojej sytuacji życiowej, pomimo udzielanego wsparcia.

W celu zminimalizowania ryzyka powstania uchybień i/lub nieprawidłowości w realizacji zadań, należy wdrożyć instruktaż udzielony w toku kontroli, w bieżącą pracę Jednostki.

ZALECENIA POKONTROLNE

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Kierownika Jednostki działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. **W przypadku rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej, plany pracy z rodziną opracowywać i realizować, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 2 ustawy, we współpracy z wychowawcą placówki, w celu ich skoordynowania z planem pomocy dziecku. Fakt współpracy przy opracowywaniu i realizacji planu każdorazowo dokumentować.**
2. **W myśl art. 130 i art. 137 ustawy wrispz zapewnić udział asystenta rodziny w posiedzeniach dotyczących okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.**

POUCZENIE

Stosownie do art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kontrolowanej Jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych w terminie 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Kierownik kontrolowanej jednostki może w każdym czasie wycofać złożone do wystąpienia pokontrolnego zastrzeżenia. Wycofane zastrzeżenia pozostawia się bez rozpatrzenia.

Z up. WOJEWODY WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Piotr Duda
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej

Zespół kontrolujących:
Iwona Czmochowska - główny specjalista
Iwona Gnidzińska - główny specjalista